

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра філології

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота
ХУДОЖНЯ ІНТЕРПРЕТАЦІЯ АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ
СЬОГОДЕННЯ У РОМАНІ МАКСА КІДРУКА «КОЛОНІЯ. НОВІ
ТЕМНІ ВІКИ»

ЮРИЧКО АНЖЕЛІКА МИХАЙЛІВНА

Студентка II-го курсу

Освітня програма: Філологія (українська мова і література)

Спеціальність: 035 Філологія (Українська мова і література)

Рівень вищої освіти: магістр

Тема затверджена на засіданні кафедри

Протокол № _____ / 202_

Науковий керівник:

ЧОНКА ТЕТЯНА СТЕПАНІВНА

(кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології)

Завідувач кафедри:

БЕРЕГСАСІ АНІКО ФЕРЕНЦІВНА

(доктор з гуманітарних наук, професор, доцент)

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 2025 року

Протокол № _____ / 2025

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра філології

Кваліфікаційна робота
ХУДОЖНЯ ІНТЕРПРЕТАЦІЯ АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ
СЬОГОДЕННЯ У РОМАНІ МАКСА КІДРУКА «КОЛОНІЯ. НОВІ
ТЕМНІ ВІКИ»

Рівень вищої освіти: магістр

Виконавець: студентка II-го курсу

ЮРИЧКО АНЖЕЛІКА МИХАЙЛІВНА

Освітня програма: Філологія (українська мова і література)

Спеціальність: 035 Філологія (Українська мова і література)

Науковий керівник: **ЧОНКА ТЕТЯНА СТЕПАНІВНА**

(кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології)

Рецензент: **КОРДОНЕЦЬ ОЛЕКСАНДР АНАТОЛІЙОВИЧ**

(кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології)

Берегове

2025

Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Filológia Tanszék

**AZ AKTUÁLIS PROBLÉMÁK MŰVÉSZI ÉRTELMEZÉSE MAX
KIDRUK «KOLÓNIA. ÚJ SÖTÉT KORSZAK» MŰVEIBEN**

Magiszteri dolgozat

Készítette: JURICSKÓ ANZSELIKA

II. évfolyamos filológia (ukrán nyelv és irodalom)
szakos hallgató

Témavezető: CSONKA TETYÁNA

(PhD, a Filológia Tanszék docense)

Recenzens: KORDONEC OLEKSZANDR

(PhD, a Filológia Tanszék docense)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ПОСТАТЬ МАКСА КІДРУКА В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	8
1.1. Загальний огляд життя і творчості.....	8
1.2. . Жанрово-тематична специфіка.....	10
РОЗДІЛ 2. ЦІЛІСНИЙ АНАЛІЗ РОМАНУ МАКСА КІДРУКА «КОЛОНІЯ. НОВІ ТЕМНІ ВІКИ».....	15
2.1. Сюжетно-композиційний аналіз	15
2.2. Проблемно-тематичний аналіз	19
2.3. Пообразний аналіз	21
2.4. Аналіз позасюжетних елементів	26
2.5. Аналіз мови твору	28
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМНО-ТЕМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ.....	32
3.1. Загальнолюдська проблематики твору.....	32
3.2. Актуальні проблеми сучасного українського суспільства у творі	36
ВИСНОВКИ.....	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	43
ДОДАТКИ.....	44

TARTALOM

BEVEZETÉS.....	6
1. FEJEZET. MAX KIDRUK ALAKJA A KORTÁRS UKRÁN IRODALOMBAN.....	8
1.1. Általános áttekintés az életről és a munkáról	8
1.2. Műfaji és tematikus sajátosság	10
2. FEJEZET. MAX KIDRICK „KOLÓNIA. ÚJ SÖTÉT KORSZAK” CÍMŰ REGÉNYÉNEK HOLISZTIKUS ELEMZÉSE.....	15
2.1. Parcellák és összetétel elemzése.....	15
2.2. Probléma és tematikus elemzés	19
2.3. Figuratív elemzés.....	21
2.4. A nem történeti elemek elemzése.....	26
2.5. A mű nyelvének elemzése	28
3. FEJEZET. PROBLÉMA ÉS TEMATIKUS ELEMZÉS	32
3.1. A munka egyetemes kérdései	32
3.2. A modern ukrán társadalom aktuális problémái a munkában	36
KÖVETKEZTETÉSEK	40
FELHASZNÁLT IRODALOM	43
FÜGGELÉKEK	44

ВСТУП

Сучасна українська література все активніше реагує на виклики доби, пропонуючи читачеві не лише художнє відображення дійсності, а й глибокі філософські узагальнення, що охоплюють соціальні, культурні, техногенні, етичні та екзистенційні проблеми. На тлі глобальних змін, військових конфліктів, кризи довіри до інституцій, інформаційного перевантаження та морального виснаження особистості постає необхідність осмислення майбутнього людства. Одним із найбільш яскравих прикладів художнього осмислення цих процесів є роман Макса Кідрука «Колонія. Нові темні віки» – футурологічний твір, у якому автор змальовує апокаліптичне майбутнє та водночас гостро піднімає актуальні проблеми сьогодення.

Макс Кідрук є представником нової хвилі українських письменників, які активно впроваджують у літературний простір наукову фантастику, технотрилер і соціально ангажовану літературу. Його творчість вирізняється поєднанням глибокої науковості, інтелектуалізму й емоційного напруження. Роман «Колонія. Нові темні віки» є яскравим прикладом того, як художнє слово може стати інструментом критичного осмислення сучасних загроз: зміни клімату, дегуманізації суспільства, занепаду моральних цінностей, втрати довіри до інституцій, технологічного контролю та ізоляціонізму.

Актуальність наукового дослідження зумовлена тим, що проблематика, порушена в романі Кідрука, є не лише художньою умовністю, а й безпосереднім відображенням соціокультурних реалій України й світу. Аналізуючи «Колонію», можна глибше зрозуміти механізми формування суспільного страху, динаміку людських відносин у кризових умовах, а також моральні вибори, що постають перед особистістю в умовах катастрофи.

Стан наукового вивчення теми наразі є недостатньо розробленим. Хоча твори Макса Кідрука активно обговорюються у літературознавчих колах, повноцінного комплексного аналізу роману «Колонія. Нові темні віки» у сучасному літературознавстві ще не проведено.

Тому актуальність даного дослідження полягає в необхідності глибшого філологічного аналізу твору, що вміло поєднує художній вимисел із реальними соціальними та моральними викликами.

Мета дослідження: опрацювати та систематизувати літературознавчий критичний матеріал, який стосується роману Макса Кідрука “Колонія. Нові темні віки” та особливостей індивідуального стилю письменника, дати цілісний аналіз твору та художню інтерпретацію актуальних проблем сучасності.

Відповідно до поставленої мети під час написання магістерської роботи маємо виконати наступні **завдання**:

- визначити основні факти з життєпису автора;
- здійснити сюжетно-композиційний аналізу твору;
- виконати проблемно-тематичний аналіз твору;
- виконати пообразний аналіз твору;
- проаналізувати позасюжетні елементи;
- виконати аналіз мови твору;
- простежити втілення загальнолюдських проблем у художній тканині твору;
- дослідити актуальні проблеми сучасного українського суспільства у творі.

Методи дослідження. Під час написання магістерської роботи ми використали наступні методи: біографічні; психологічні; системно-описові; (методи збору інформації); методи обробки результатів дослідження – порівняльний; методи аналізу та узагальнення.

Об’єкт: жанрово-стильова, проблемно-тематична, сюжетно-композиційна специфіка роману.

Предметом дослідження є роман Максима Кідрука «Колонія. Нові темні віки».

Структура магістерської роботи. Наукове дослідження складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків.

РОЗДІЛ 1

ПОСТАТЬ МАКСА КІДРУКА В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1.1. Загальний огляд життя і творчості

Максим Іванович Кідрук – представник сучасної української літератури. Його книжки стають в Україні бестселлерами (“Бестселер (з англ. *bestseller* — той, що добре продається) — популярна книжка, яка потрапила до списку тих, які найбільше продаються”. [1]), розійшовшись десятками тисяч примірників. Це не тільки завдяки грамотно побудованим історіям, а й завдяки ефективному маркетингу. Перед війною автор їздив у великі презентаційні тури, деякі з них налічували 100 міст. Твори письменника перекладено польською, німецькою, чеською та угорською мовами.

Макс Кідрук народився 1 квітня 1984 року в Рівному. У школі навчався у фізико-математичному класі. У 2001 році вступив на механіко-енергетичний факультет Рівненського технічного університету (спеціальність — «Теплоенергетика»). На другому курсі самостійно освоїв програмування. На третьому курсі почав працювати програмістом, а також займався розробкою CAD-систем.

У 2005 році переїхав до Києва. Вступив в аспірантуру КПІ на теплоенергетичний факультет. У 2007 році отримав стипендію на навчання за кордоном, звільнився з роботи та поїхав жити до Стокгольма (Швеція). На початку 2008 року вступив до аспірантури Королівського технологічного інституту.

Він почав подорожувати в 2007 році, коли приїхав до Стокгольма на навчання. Майбутній письменник спочатку подорожував Європою, але влітку втомився від класичності країн Старого світу і в 2008 році здійснив тривалу подорож до Мексики. Це перша велика поїздка Макса за кордон. Після цієї подорожі з’явилася книга «Мексиканські хроніки. Історія однієї мрії». Пізніше він вирушив у ще одну подорож, цього разу до Південної Америки та острова Пасхи. Тоді ж Кідрук почав писати й отримує свої перші літературні премії: у 2009 році став переможцем конкурсу «Коронація слова», а також отримав диплом «Відкриття року» від «КС». У 2010 році здобув ще одну нагороду – II премію в конкурсі «Книжка року» журналу «Комунікація». У період з 2008 по 2011 роки він відвідав понад 25 країн. Побачене у цих екзотичних країнах він описував у таких книгах як: «Подорож на Пуп Землі», «Любов і піраньї», «На Зеландію!», «Навіжені в Перу».

У 2022 році Макс Кідрук відкрив власне видавництво – «Бородатий Тамарин». Це спільний проєкт Макса та Тетяни Кідрук, першою книгою якого стала «Нові темні віки». Видавництво «Бородатий Тамарин» зосередиться на нон-фікшні та науковій фантастиці.

Макс Кідрук також розповів, як обрав назву своєму видавництву: *“Вигадуючи її, я передусім подумав про приматів. Це найбільш високорозвинені, за винятком людини ссавці, по-своєму потішні й мудрі, й мені здавалося, що це поєднання кумедності та мудрості пасуватиме книжкам, які ми видаватимемо. От тільки нормальні в плані назви примати ніяк не знаходилися. Горила — надто грубо, бабуїн — заїжджено, бонобо — є такий співак. Зрештою я від ідеї відмовився, проте пошук серед немавлячих назв теж результатів не дав.*

Доведений до відчаю, я пішов питати у гугла: як обрати назву для видавництва? І натрапив на статтю, чиї автори наполягали, що назва взагалі другорядна — за межами кола найпалкіших фанатів мало хто запам'ятовує всі ці HarperCollins, Simon & Schuster чи Macmillan. Важливішим є логотип, і згідно з дослідженнями найуспішнішими в плані впізнаваності є логотипи з тваринками. На кшталт пінгвіна у Penguin Books.

*Наступний крок був логічним: гугл — зображення — фото наймиліших тваринок. Чого там тільки не було. Мініатюрна лисиця фенек — симпатично, проте немилозвучно. Карликовий кенгуру квока — милий, але більше пасував би видавництву дитячої літератури. А потім я побачив його — бородатого тамарина *Saguinus imperator*. Й одразу збагнув: це воно. Він потішний і водночас серйозний. Він чудово виглядатиме на корінцях книг, у соцмережах, на футболках, чашках, усюди. Я показав мавпу дружині, й на тому питання з назвою було закрито.” [2]*

1.2. Жанрово-тематична специфіка

Пише Кідрук у різних жанрах. Жанр, з якого почалася його творчість – це тревелоги (“Мексиканські хроніки”, “Подорож на Пуп Землі”, “Любов і піраньї”, “На Зеландію!” – книги, написані на основі подорожів автора до екзотичних країн, як ото Перу, Чилі, Мексика, Нова Зеландія, Еквадор тощо).

Термін «тревелог» походить від слова «travel» (англ.) – подорожувати, тому очевидним є те, що основною тематикою текстів цього жанру є мандри головного героя. Загальноприйнятим визначенням цього терміну вважають таке: «тревелог – жанр, в основі якого лежить опис мандрівником (очевидцем) достовірних відомостей про які-небудь, в першу чергу, незнайомі читачеві чи маловідомі країни, землі, народи у формі нотаток, записок, щоденників, журналів, нарисів, мемуарів» [3, с. 88]

Жанр тревелогу можна знайти ще за часів формування народностей, адже, як тільки люди винайшли письмо, вони почали записувати відомості про свої переміщення, відкриття нових континентів тощо.

Сучасний жанр тревелогу можемо побачити як у творчості зарубіжних авторів, зокрема Е. Гілберт «Їсти, молитися, кохати», Н. Джордж «Маленька французька книгарня», так і серед українських письменників Ю. Андруховича «Лексикон інтимних місць», С. Жадана «Anarchy in the UKR», Г. Пагутяк «Новий рік у Стамбулі» тощо.

Скоріше за все, через те, що жанр існує вже давно і має багато різновидів, на сьогодні зустрічаємо різні його тлумачення. На думку, Тетяни Ковальової, тревелог – метажанр, що пов’язує у своїй структурі і домінантні риси, і жанрові модифікації [4, с. 36]. А от Ірина Кропивко вважає, що не всі тексти, в яких зустрічається мотив подорожі, є тревелогами, бо, наприклад, у пригодницькій літературі описуються уявні мандрування, тоді як тревелогу притаманна розповідь про реальні місця і події [5, с. 101]. Цікавою є примітка Макса Кідрука. Письменник наголошує, що припинив роботу над тревелогами, бо це вже «мертвий жанр», який не в змозі конкурувати з сучасними тревелблогами, телепрограмами та каналами про подорожі.

У дотепних оповіданнях Кідрука поєднуються наукові факти, історичні довідки, маловідомі подробиці, звернення до наукових припущень і джерел, їх критичний аналіз. Такі м’які, ненав’язливі подачі перетворюють усі його тревелоги на захоплюючі пригодницькі книги, читати які так само захоплююче, як науково-фантастичні пригоди Жуля Верна чи Герберта Уеллса.

До цього періоду творчості письменника теж можна додати пригодницькі романи «Навіжені в Перу» та «Навіжені в Мексиці». Звісно, це вже не тревелоги, але наративний

підхід, тонкий і влучний гумор, «одержимість» головних героїв та місця дії, наближають ці твори до тревелогів.

Наступним жанром, у якому пише письменник, – це технотриллер (“Бот: Атакамська криза”, “Бот: Гуаякільський парадокс” та “Жорстоке небо”).

На написання роману «Бот» його надихнули книжки Майкла Крайтона, він був першим хто почав писати у цьому жанрі. За роман на «Коронації слова 2012» Кідрука нагородили спеціальною відзнакою «За найкращий твір на тему мандрів і подорожей».

Під час роботи над книжкою автор консультувався у кандидата наук з хімії, лікаря-фізіолога та психіатра.

Книгу «Бот» можна вважати переломним моментом у творчості автора. Після її появи у 2012 році Кідрука вже не вважають автором легковажних веселих історій про навіжених хлопчиків, які подорожують на край світу. Від його розповідей про дітей-роботів, з яких за допомогою наноагентів створюватимуть універсальних солдатів, віс якимось потойбічним жахом, за що Кідрука почали порівнювати зі Стівеном Кінгом.

Сюрреалістична історія, насичена технологічними елементами, лякає не своєю жорстокістю, а усвідомленням того, що в сюжеті описано технології, які реально існують. І ніхто не може бути впевнений, що в якомусь невідомому світові підземному бункері хтось зараз не збирає таку армію, яка в невдалий момент може вийти з-під контролю?

А от роман “Жорстоке небо” покаже читачеві таємниці цивільної авіації, це ще одне захоплення автора.

У жодному з літературознавчих словників не знаходимо будь-яких тлумачень цього жанру, проте російський дослідник Віктор М’ясников розкриває цей термін, називаючи технотрилером прозовий твір, у якому описуються події виробничої діяльності, надання послуг та функціонування підприємницьких структур [6]. Однак, спираючись на досвід зарубіжної літератури, розуміємо, що це визначення не є детальним, позаяк твори американського письменника Майкла Крайтона («Парк Юрського періоду», «Рой» та ін.), які є першими прикладами цього жанру, не зображують функціонування підприємств, а розкривають діяльність наукових груп, їхні новітні дослідження і руйнівний вплив технологій на життєдіяльність людей. Тому можна погодитися з тлумаченням М. Кідрука, який спирається на основи, закладені М. Крайтоном; за його словами, технотрилер – це гібридний жанр, у якому можна відшукати фрагменти трилера, наукової фантастики, описи технологій і науково-дослідних експериментів, вірогідність втілення у життя яких є можливою в теперішньому [7].

Любов Костецька підкреслює такі риси технотрилера, як «гостросюжетність, динамічність, ескейпізм документальність, використання наукових даних, боротьба з

технологічними небезпеками» [8, с. 135]. Важливим елементом технотрилера є наукове підґрунтя, що лягає в основу сюжету. М. Кідрук стверджує, що змальовані ним досліди, відкриття та технології не є фікцією, а спеціалізовані джерела, до яких він звертався під час роботи над романами, підтверджують вірогідність дослідницьких відкриттів у романах. Автор вважає, що тематика його технотрилерів зумовлена тим, що наука зазнає занадто стрімкого розвитку, і цілком можливим є те, що схожі досягнення реалізуються в майбутньому [9, с. 463–468].

Згодом письменник пише гостросюжетні романи: “Твердиня”, “Заирни у мої сни”, “Не озирайся і мовчи”, “Доки світло не згасне назавжди”.

У романі “Твердиня” розповідається про п’ятьох друзів, які подорожують Перу, і там намагаються знайти втрачене золоте місто інків Паїтіті. У “Твердині” менше техно і більше вникнення в психологію, мотиви та поведінку персонажів. Фундаментом для роману послугувала віра письменника в те, що задовго до інків у Перу жила невідома і в той же час вкрай розвинута цивілізація. Ця віра зародилась після поїздок Макса Кідрука до Мексики й Перу і остаточно викристалізувалась після мандрів Ліваном. Проте, він ніколи не був у описаних лісах Мадре-де-Діос, а змалював їх за зразком півдня Мексики біля руїн Яшчилану, в Еквадорі та у Бразилії. Персонаж Семен з книги є альтер-его самого автора.

Ще менше техно в романі “Заирни у мої сни”. Насправді від техно у ньому лише справді існуюча технологія зчитування сновидінь, і ще трішки соціальної драми, психології, містики та достатньо страху. Ще однією особливістю ЗУМС є оповідь від першої особи.

Спробував себе М. Кідрук і у публіцистиці — книга “Небратні” — це спроба проаналізувати історію україно-російського протистояння та донести до європейського читача причини, що стали передумовами нинішньої ситуації в Україні. Цю книжку замовило польське видавництво. Письменник так прокоментував ідею написання подібної книжки: «Я доведу, що вікова дружба між Україною та Росією — лише міф; що насправді тісні стосунки — це не завжди засноване на взаємоповазі партнерство чи рівноправний союз; продемонструю, що відносини між двома народами значно складніші та... кривавіші. Я також спробую пояснити, чому після трьохста п’ятдесяти років більш ніж близького співіснування українці так і не стали росіянами. І найголовніше — чому ми готові помирати за те, щоб не стати ними» [10, с. 130].

Молодий автор планує написати серію щонайменше з трьох книг про колонізацію Марса, екологічні та політичні проблеми на Землі того часу, а також про зв’язок між Землею-домініоном і Марсом-колонією. Ця серія книг займе багато часу, тому Кідрук бере два роки перерви на написання та реалізацію проекту. Автор досліджує відповідну

літературу, яка розказує історію колонізації Марса з раціональної точки зору. Кідрука цікавить як реальна можливість колонізації планети людьми, так і те, навіщо люди колонізують планету, а також економічна перспектива можливої колонізації. Чи вартий заселений Марс вартості Землі, яка заплатить за це всіма способами — грошима, ресурсами, робочою силою? Мобільний додаток також не обходить книгу. Макс Кідрук планує створити 3D-моделі колоній Марса, а також карти Землі епохи, про яку йдеться в книзі. У грудні 2022 року вийшла перша частина трилогії «Нові Темні Віки» — «Колонія». Це історія про те, що людина, незважаючи на всі свої досягнення, не змінюється, й ані збільшення тривалості життя, ба більше перетворення на двопланетний вид не гарантує людству порятунку.

Макс співпрацював з такими письменниками, як Сергій Жадан, Ірена Карпа, Юрій Винничук, Олександр Сидоренко Андрій Кокотюха та іншими. З-під їхнього пера народилася книжка «ДНК», яка переплітає 7 життєвих історій, захованих у ДНК юного Андрія Чумака, який став піддослідним експерименту.

Також Кідрук є співавтором збірки «Письменники про футбол», у якій є багато оповідань на футбольну тему. Навесні 2019 року Макс опублікував «Заради майбутнього», антологію з 10 оповідань, які він написав у період з 2011 по 2018 рік. Книга включає історії з «ДНК» і «Письменники про футбол». Також вийшли друком у 2011 році «20 письменників про сучасну Україну» та «Волонтери. Добра мобілізація», 2015 рік.

Кожний письменник має свій стиль, виробляє свою мову, свою будову фраз та ін. У М. Кідрука вони також є. Перше, що привертає увагу в його стилі, — це різноманітні географічні точки — місця, куди волею долі потрапляють його герої.

Цікаво, що всі описані в його роботі місця Макс бачив на власні очі. Він побував у багатьох країнах, тому все (аж до кожної вулиці, проспекту, театру тощо) існує в реальності. У його творах можна знайти назви останніх марок автомобілів, літаків тощо. Основною мотивацією використання цих назв є бажання відтворити смаки відповідних епох.

Оскільки Кідрук є інженером за освітою, у його мовленні відчуються певні кліше з відбитком офіційного стилю, що не могло не позначитися на його творчості.

Якщо подивитися на загальну структуру роботи автора, то можна зробити висновок, що всі роботи чітко структуровані. Деякі твори також мають вставні конструкції, наприклад: по-перше, по-друге.

У творі майже відсутній описи. Автор зосереджується на розвитку сюжету, а не на зовнішньому вигляді персонажів.

Хоча читачеві не потрібно більше описів, цього достатньо, щоб зрозуміти, чому ці персонажі потрапляють у ту чи іншу ситуацію.

Наприклад, технотрилер «Бот» сповнений термінологією, багатьма зносками і примітками; як і всі інші книги автора, ця теж містить додатки, щоб краще пояснити деякі речі.

Отже, ми дійшли висновку, що М. Кідрук пише твори на сучасну тематику як от: авіакатастрофи, нанотехнології, підлітків. Також він багато в чому розвинув жанр технотрилеру. У своїх романах він розкрив нам до цього часу невідомі сторінки життя українського суспільства.

Безперечно, Макс Кідрук – це один із найпопулярніших сучасних письменників, автор цілої низки романів і технічних книг. Він один із небагатьох письменників, які вміють якісно та талановито написати твір, так щоб зацікавити навіть сучасну молодь. Цікавим, є також стиль письменника. Він використовує у творах багато географічних точок, марки сучасної техніки, наукової термінології тощо. Окрему яскраву сторінку його творчості становлять твори, де письменник звертається до проблем сучасної молоді. Це романи «Не озирайся і мовчи» та «Доки світло не згине назавжди», для останнього з яких навіть було створено мобільний додаток. За допомогою, якого просто навівши телефон на піктограму можна прочитати оповідання, які доповнюють основну історію роману, а також можна поспілкуватися з героями через чат-бот в месенджері.

РОЗДІЛ 2

ЦІЛІСНИЙ АНАЛІЗ РОМАНУ МАКСА КІДРУКА «КОЛОНИЯ. НОВІ ТЕМНІ ВІКИ»

2.1. Сюжетно-композиційний аналіз

«Нові Темні Віки» – цикл романів Макса Кідрука, що описує реалістичне й водночас моторошне майбутнє XXII століття. Це глибоке дослідження прийдешніх епох, яке доводить: людська природа залишається незмінною, незалежно від технологічного прогресу чи навіть освоєння нових планет. Ані продовження життя, ані розширення меж людської цивілізації не є запорукою її виживання.

Відповідно до сюжету у романі «Колонія», першій книзі циклу «Нові Темні Віки», Макс Кідрук описує світ XXII століття, де людство стикається з новими глобальними викликами. Після пандемії клодис, яка стала наймасштабнішою за останні пів століття, Земля не встигла відновитися, коли з'являється новий небезпечний патоген. Він інфікує винятково вагітних жінок, викликаючи тривогу серед науковців. Група імунологів намагається розгадати його природу та визначити, чи має він зв'язок із загадовими нейтринними спалахами, зафіксованими поблизу Землі. Тим часом на Марсі чисельність Колоній перевищує сто тисяч мешканців, серед яких третина народилася вже поза межами Землі. Однак ці марсіани не можуть конкурувати зі спеціалістами з Землі й змушені працювати на низькокваліфікованих фізичних роботах. Вони прагнуть змін, але не підозрюють, що ці реформи можуть підірвати саме існування колоній.

У таблиці 1.1 представимо сюжетний аналіз твору.

Таблиця 1.1

Сюжетний аналіз роману «Колонія. Нові Темні Віки»

Етап	Розкриття у творі
Експозиція	Патоген, що вражає лише вагітних жінок. Це не лише медична криза, а й соціальний виклик. Світ існує на двох планетах – Землі та Марсі, де функціонують автономні колонії.
Зав'язка	Наростає конфлікт між землянами та марсіянами, оскільки народжені на Марсі колоністи почуваються дискримінованими та обмеженими в можливостях. Вони не мають доступу до високотехнологічної роботи та змушені виконувати низькокваліфіковану працю.
Розвиток дії	Вчені досліджують природу нового патогену та його можливий зв'язок із загадовими нейтринними спалахами довкола планети. Паралельно загострюється соціальна ситуація на Марсі – колоністи прагнуть змін, що переростає в активні протести.
Кульмінація	Конфлікт між марсіанською молоддю та Землею досягає критичної точки. Їхній спротив загрожує не лише соціальному порядку, а й самому

	існуванню колоній. Постає дилема: стабільність чи революційні зміни?
Розв'язка	Хоч людство досягло технологічного прогресу, навіть життя на двох планетах не рятує його від внутрішніх криз. Фінал натякає на подальші виклики цивілізації, що ще не вирішені.

Джерело: складено за [11]

Розглядаючи експозицію твору зазначимо, що події розгортаються у 2141 році. Людство пережило пандемію хвороби клодис, але на цьому випробування не закінчуються – виникає новий патоген, що вражає лише вагітних жінок. Це не лише епідеміологічна, а й глибоко соціальна проблема. Експозиція знайомить нас з новим устроєм світу, що функціонує як на Землі, так і на Марсі, де створено самодостатні колонії з населенням понад сто тисяч осіб.

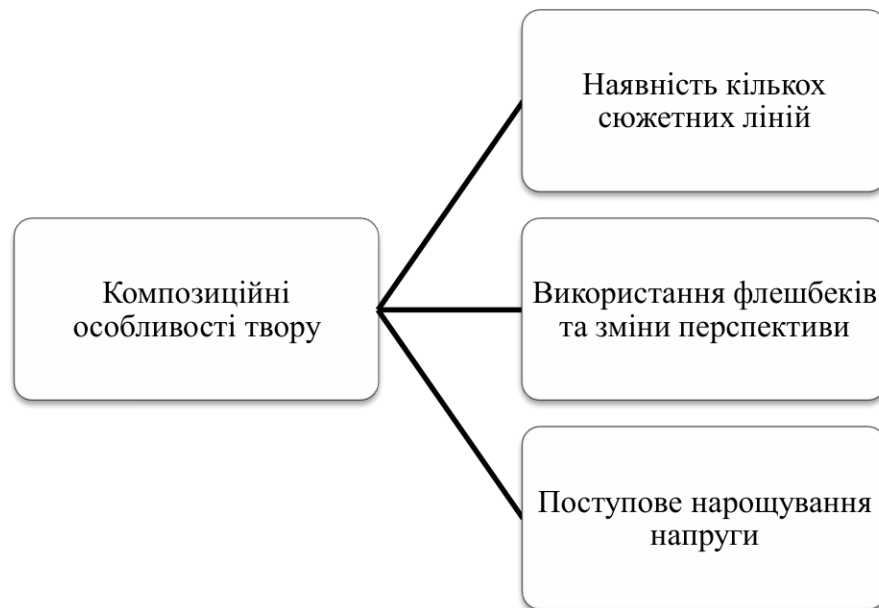
Зав'язка твору відкривається через конфлікт, який починає формуватися навколо нерівності між «землянами» та «марсіянами». Третина населення Марса народжена вже поза межами Землі, однак молоде покоління колоністів почувається дискримінованим і приниженим. Вони не можуть змагатися із землянами в сфері високих технологій і змушені виконувати фізично виснажливу працю. У зав'язці чітко окреслено соціальну напругу, яка поступово наростає.

У процесі розвитку дій події починають ускладнюватися науковим розслідуванням причин появи нового патогену. Вчені-імунологи досліджують можливий зв'язок між захворюванням і дивними нейтринними спалахами довкола планети. Паралельно з цим розгортається боротьба між різними прошарками суспільства Марсу: ті, хто народився на планеті, прагнуть змін і самовизначення, що дедалі частіше набирає форм протесту і навіть підпільної активності.

Кульмінаційна точка роману – це зіткнення поколінь, поглядів і цивілізаційних виборів. Молодь із Марса доходить до критичної межі – їхні дії загрожують не лише суспільному порядку, а й самому існуванню колоній. Тут проявляється ключова ідея твору: незалежно від технічного прогресу чи зміни місця проживання, людство залишається заручником своїх соціальних і психологічних механізмів.

У фіналі роману розкривається масштаб катастрофи – не лише на рівні медицини чи техніки, а й на рівні цінностей і вибору. Хоча певні загрози частково локалізовано, сам характер глобальної кризи натякає на те, що попереду ще складніші виклики. Цим автор залишає читача в напрузі й водночас стимулює до роздумів про майбутнє – як на рівні індивіда, так і людства загалом.

Композиційні особливості твору (мал. 1.1).

Композиційні особливості твору включають:

— наявність кількох сюжетних ліній — роман можна розділити на три сюжетні лінії: перша і найбільша частина присвячена подіям на Марсі, а друга, присвячена подіям на Землі, де розгортається захоплююча пригода, у якій складно переплітаються біологія, фізика та політика. Окремо від них стоїть сюжетна лінія, яка мало пов'язана з рештою сюжету, дія якої відбувається на сході України. Але Марс все ж таки займає центральне місце у творі. Він постає як холодна пустеля, де немає вільного доступу навіть до води та кисню. Люди досліджують Червону планету протягом майже 90 років, але все ще змушені жити під куполами та пересуватися поверхнею Марса в герметичних всюдиходах. День на Марсі на 40 хвилин довший, ніж день на Землі, а рік на Марсі вдвічі довший, ніж рік на Землі. Тому там користуються місцевим календарем. [Див. додаток А]

Більше того, у 2142 році люди ще не винайшли жодного нового засобу для космічних подорожей. Шлях все ще займе кілька тижнів, щоб досягти Марса, і їх запуски відбуваються лише під час стартових вікон.

«Земна» частина книги присвячена насамперед розгадці наукових таємниць. Тут ми отримуємо уявлення про тонкощі молекулярної реплікації в живих клітинах, органах і цілих організмах. Зрештою мікроби вийшли з-під контролю на Землі, тому існує багато версій про їхній вплив на організм людини. Також не може вирішити проблеми з Росією, Китаєм, Іраном та іншими тоталітарними державами. Вони досі залишаються на карті світу. Крім того, навколо нього зростає кількість території, що вільно контролюється законним урядом. Кількість невдалих урядів на планеті також зростає. Однією з таких країн є Україна, східний регіон якої став зоною беззаконня.

- використання флешбеків та зміни перспективи — дозволяє глибше розкрити персонажів і передумови кризи;
- поступове нарощування напруги — кожен новий розділ заглиблює читача в проблему, посилюючи конфлікт.

Таким чином, композиція роману чітко структурована, багатопланова та логічно побудована, що дозволяє ефективно поєднати художнє та науково-прогностичне бачення майбутнього.

2.2. Проблемно-тематичний аналіз

Роман «Нові Темні Віки. Колонія» ідеально підходить для шанувальників наукової фантастики. Це книга, яка вирізняється реалістичним науковим підґрунтям, численними інноваційними ідеями та продуманими сюжетними рішеннями, що базуються на глибокій обізнаності автора. Часто «Колонію» порівнюють із циклом «Простір» Джеймса Корі, а також із «Марсіанською трилогією» Кіма Стенлі Робінсона, книгами Енді Вейра, та технотрилерами Майкла Крайтона і Лінкольна Чайлда. Роман відрізняється ще більшою реалістичністю, ніж згадані книги. Автор ретельно пояснює економічні аспекти, складнощі формування колоній на Марсі, їх розташування, механізми самозабезпечення тощо.

Життя людства у XXII столітті в умовах технічного прогресу, колонізації Марса, соціальної нерівності та нових екзистенційних загроз. Це історія про те, як технології не рятують від конфліктів, якщо не змінюється сама природа людини.

У романі порушено цілу низку проблем, які систематизовано у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Систематизація проблем, порушених у романі «Колонія. Нові Темні Віки»

Проблема	Суть проблеми
Технологічний прогрес та людська природа	Незважаючи на розвиток технологій, людство продовжує конфлікти, а колонізація Марса не вирішує проблем Землі.
Соціальна нерівність і дискримінація	На Марсі формується новий соціальний прошарок — «марсіяни», які не мають рівних прав із землянами, що породжує протестні настрої.
Медико-біологічні виклики майбутнього	Виникнення нового патогену, що вражає вагітних жінок, загрожує людству; водночас суспільство не довіряє науці та новим відкриттям.
Етичні дилеми науки та прогресу	Чи має право людство колонізувати нові планети, не вирішивши проблем на Землі? Чи здатні люди передбачити наслідки свого втручання у природу?
Криза ідентичності та міжпланетна соціальна ізоляція	Народжені на Марсі не відчують зв'язку із земним людством, що призводить до відчуження та прагнення автономії.
Людська природа як джерело загроз	Попри науковий прогрес, люди залишаються підвладними амбіціям, страхам, жадібності та жорстокості.

Отже, у романі розглянуто низку важливих та актуальних проблем:

1. Соціальна нерівність і дискримінація. На Марсі утворюється новий соціальний прошарок — «марсіяни», які, попри місце народження, не мають рівних прав із землянами.

Земні спеціалісти займають престижні посади, тоді як місцеві – лише фізичну працю. Це породжує протестні настрої серед молоді.

2. Медико-біологічні виклики майбутнього. Поява нового патогену, що вражає вагітних, викликає паніку та загрожує майбутньому людства. Проблема недовіри до науки і складнощів у поясненні явищ, які людство ще не здатне повністю зрозуміти.

3. Етичні дилеми науки та прогресу. Автор порушує питання: чи має право людство експериментувати із колонізацією інших планет, не вирішивши проблем на Землі? Проблема меж технічного розвитку й відповідальності за наслідки – чи здатні люди передбачити, чим закінчиться їхнє втручання в природу?

4. Криза ідентичності та міжпланетна соціальна ізоляція. Нове покоління марсіан не відчувається частиною земного людства, тому виникає відчуття втрати культурного зв'язку, що підсилює прагнення до автономії або навіть відокремлення.

5. Людська природа як джерело загроз. Незважаючи на розвиток технологій, люди залишаються підвладними амбіціям, страхам, жадібності та жорстокості. Автор проводить паралелі між колоніальним минулим людства на Землі та новітніми формами колоніалізму в космосі.

Загалом у романі акцентована увагу на чотирьох мотиваційно-філософських ідеях:

1) Технологічний прогрес без гуманістичних цінностей може призвести до катастрофи.

2) Людству недостатньо лише переміститися на іншу планету – воно мусить змінити саму суть свого існування.

3) Життя в ізоляції чи нових умовах загострює старі проблеми, замість їх розв'язання.

4) Надмірна централізація влади й ресурсів – це пастка для цивілізацій, навіть у футуристичних умовах.

Отже, Макс Кідрук через роман «Колонія» пропонує не лише фантастичну картину майбутнього, а й глибоку діагностику сучасного стану людства. Його твір – це застереження: нові технології не гарантують порятунку, якщо людина не змінить себе. Відтак, у центрі роману – не стільки космос, як дзеркало самої людини.

2.3. Пообразний аналіз

У таблиці 1.3. згрупуємо дійових осіб роману.

Таблиця 1.3

Дійові особи роману «Колонія. Нові Темні Віки»

Група персонажів	Персонажі (ПІБ та роль)
1	2
Військові та силові структури (Земля)	Фелікс Куторай (штаб-сержант «Фронтекс»), Маркіян Книш (молодший капрал «Фронтекс»), Ед Русол (капітан, командир 1-ї роти «Фронтекс»), Міріам Тайсаєва (польова командирка «Шипи»)

Продовження табл. 1.3

1	2
Політичне керівництво (Земля)	Донна Доусон (67-ма президентка США), Марія Настаченко (президентка України), Арло Б'єрлінг (кандидат у президенти США), Айден Гордон (президент США у 2114-2122 рр.), Доріан Болден (президент США у 2130–2138 рр.)
Вчені та медики (Земля)	Нера Франків (лікарка, керівниця медичного підрозділу «Фронтекс»), Ронна Галеано-Кроудер (докторка наук, молекулярна генетикиня), Дагмара Дробна (директорка варшавського Центру епідеміологічного моніторингу), Тельма Барретт (спеціалістка з космології та фізики субатомних частинок), Бо Мейнард (епідеміолог)
Журналісти та медіа	Лексі Рівера (репортерка), Белла Блотто (репортерка), Аксель Мендес (ведучий CBS This Morning), Кім Гартрі (репортерка), Флінт Баклі (репортер), Шаєна Геллер (редакторка сайту Politico)
Політичне керівництво (Марс)	Йорг Флоріан (голова Ради Дев'ятнадцятих), Фінн Бауер (голова Спеціальної служби), Ренді Ганнон (офіцер Спеціальної служби)
Промисловці та підприємці	Фердинанд Зоммерфельд (засновник корпорації Deep Space Resources), Отто Зоммерфельд (голова ради директорів Deep Space Resources), Малкольм Бредшоу (президент Planetary Solutions), Кайден Ділард (підприємець, чоловік Аврори Зоммерфельд)
Народжені на Марсі	Еландон Торндайк (перший народжений на Марсі), Бекка Бауманн (народжена на Марсі), Томіслав «Томі» Немет (народжений на Марсі), Башир ель-Нурані (народжений на Марсі), Ріона Фіцджеральд (народжена на Марсі), Гвенлен Льюїс (народжена на Марсі), Денеб дель Торо (народжена на Марсі)

Джерело: складено за [11, с. 6-9].

У книзі «Колонія. Нові темні часи» Макс Кідрук звертає нашу увагу на Раду дев'ятнадцяти (яка є дуже важливою для управління політикою та економікою колоній на Марсі) – ця Рада представляє всі сектори, відповідальні за науковий розвиток, інфраструктуру, виробничі процеси, фінансове регулювання та питання безпеки відповідно, а її члени встановили зв'язки з провідними технологічними фірмами, державними установами та глобальними дослідницькими організаціями; цей факт також

підкреслює вибір і стратегічне просування на Марсі. Нижче (табл. 1.4) представлено структурований список членів Ради відповідно до їхніх сфер відповідальності та афіліацій.

Таблиця 1.4

Члени Ради Дев'ятнадцятьох («Берлінська стіна»)

Сфера відповідальності	Члени Ради (Група впливу / Афіліація)
1	2
Наука	Вігго Свеннінгсен (молекулярна біологія), Надін Роатта (геологія), Герман Таушев (астрофізика), Інка Паландер (представниця NASA),

Таблиця 1.4

1	2
Інфраструктури	Бйорн Метцингер (промислове та цивільне будівництво, PlanetarySolutions), Ніна Грей (транспорт та орбітальні станції, SpaceX/Boeing), Аманда Клебба (комунікаційні мережі та міжпланетний зв'язок, IPN Services)
Виробництво	Ерна Гіммельблау (гірнична справа й астероїди, Deep Space Resources), Мікаела Маттсон (паливо та водна енергетика, Deep Space Resources), Павло Загарія (сільське господарство, Томута), Берта Тільгнер (земельні ресурси, PlanetarySolutions), Таннер Гілмор (атомні станції й електромережі, NortonIndustries), Аїка Тано (робототехніка та 3D-друк, Toyota Robotics), Альфред Келлер (машинобудування, Daimler AG)
Координування та контроль	Емма Фламмаріон (життєзабезпечення і постачання із Землі, PlanetarySolutions), Рита Дюер (бюджет і регулювання банків, UniCredit Mars), Фінн Бауер (спеціальна служба)
Голова Ради	Йорг Флоріан (загальне керівництво)

Джерело: складено за [11, с. 10].

У романі автор окремо виділяє українську діаспору, яка відіграє важливу роль у соціально-економічному житті Марса, яка об'єднує провідних науковців, підприємців, аграріїв, безпекових фахівців та діячів культури, впливаючи на функціонування колонії на різних рівнях. Члени діаспори активно займаються сільським господарством, технологічними розробками, енергетикою, безпекою та бізнесом, а також представлені у Раді Дев'ятнадцятьох, що здійснює управління марсіанськими ресурсами та інфраструктурою (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Українська діаспора в романі «Колонія. Нові Темні Віки»

Сфера діяльності	Дійові особи (ПІБ та роль)
1	2

Засновники та керівники діаспори	Ольга Караман (перша українка на Марсі, фундаторка Діаспори), Горан Загарія (засновник і голова Ради директорів агрохолдингу «Томуто»)
Члени Ради Дев'ятнадцятих	Павло Загарія (радник Ради Дев'ятнадцятих), Елеонора Велет (голова патентного відділу у Виробничому секторі Ради)
Агропромисловість та виробництво	Григор Загарія (керівник підрозділу молекулярних біологів «Томуто»), Марко Велет (операційний директор «Томуто»), Фіона Брайко (директорка з розвитку «Томуто», співвласниця мережі BeFresh), Дарій Брайко (керівник будівельного підрозділу «Томуто»)
Безпека	Іван Вайда (керівник безпекового підрозділу «Томуто»), Потап Дзєга (ексчемпіон України з боксу, заступник Івана Вайди), Кость Махно (співробітник безпекового підрозділу «Томуто»), Стас Шкаба (співробітник безпекового підрозділу «Томуто»)

Продовження табл. 1.5

1	2
Технології та наука	Яків Куфта (технолог червоноярського підрозділу «Томуто»), Влада Когут (технологія червоноярського підрозділу «Томуто»), Захар Шостак (технолог харчового виробництва), Лесь Кордас (керівник підрозділу з підвищення живильних властивостей ґрунту «Томуто»)
Енергетика	Антон Тарута (начальник реакторного цеху Кам'янської АЕС)
Бізнес та фінанси	Ельміра Брейгель (фінансова директорка «Томуто»)
Музична сцена (гурт Critters)	Устим «Бенджі» Марич (ритм-гітара, бандура, вокал), Мервін Роорд (флейта), Мейв О'Нілл (волінка), Ріона Фіцджеральд (віолончель, вокал), Бенні Лоу (бас-гітара, головний вокал), Чед Майклз (ударні), Кортні Палмер (клавішні, вокал)
Народжені на Марсі	Ярема Одновол, Артем Стех, Веремій Реус (народжені на Марсі)

Джерело: складено за [11, с. 11-12].

У цілому роман «Нові Темні Віки. Колонія» вирізняється великою кількістю персонажів, які представляють різні соціальні, політичні та професійні групи як на Землі, так і на Марсі; така широта охоплення дозволяє автору створити багатогранний світ, де особисті історії героїв переплітаються із глобальними подіями. Нижче подано аналіз найяскравіших образів:

1. Фелікс Куторай – штаб-сержант «Фронтекс» (Земля). Фелікс є уособленням професійного військового, який, попри сувору зовнішність, має глибокий внутрішній кодекс честі. Його образ уособлює структурованість, дисципліну, лояльність до підрозділу, а також критичне мислення щодо політичного керівництва. Його досвід дозволяє читачеві побачити війну не як героїчну пригоду, а як морально складне, виснажливе випробування.

2. Донна Доусон – 67-ма президентка США. Доусон – вольова та прагматична жінка-лідер, яка змушена приймати непопулярні рішення в умовах політичної та соціальної турбулентності. Її образ передає драму влади: з одного боку, турботу про стабільність держави, з іншого – відчуженість від потреб простих громадян. Вона символізує трансформацію політичної еліти, що віддаляється від гуманістичних цінностей.

3. Йорг Флоріан – голова Ради Дев'ятнадцятьох (Марс). Флоріан є втіленням технократичного правителя колонії. Він діє раціонально, але холодно, ставлячи інтереси системи вище за індивідуальні права. Образ Йорга ілюструє проблему дехуманізації влади на Марсі – світу, де демократія поступається технократії та авторитаризму.

4. Еландон Торндайк – перший народжений на Марсі. Образ Еландона важливий як символ марсіанської ідентичності. Він живе у стані «між двома світами»: Земля – це батьківщина людства, але Марс – його дім. Еландон втілює покоління нових людей, вільних від земних упереджень, але вразливих до маніпуляцій через свою соціальну ізоляцію. Його становище підкреслює конфлікт між колоніальним корінням і прагненням до самостійності.

5. Нера Франків – лікарка, керівниця медичного підрозділу «Фронтекс». Нера – постать гуманізму на тлі мілітаризованої реальності. Вона не просто виконує медичні функції, а й виступає як моральний орієнтир для інших героїв. Її образ підкреслює важливість науки, емпатії та співчуття в часи технологічного прогресу й агресії. Нера – уособлення надії та людяності.

6. Фердинанд Зоммерфельд – засновник корпорації Deep Space Resources. Фердинанд – архетип космічного капіталіста. Його образ ілюструє злиття бізнесу з експансіонізмом. Він стратег, далекоглядний, але також жорсткий і цинічний. У романі він уособлює не лише економічну владу, а й вплив корпорацій на політичні рішення як на Землі, так і на Марсі.

7. Ронна Галеано-Кроудер – докторка наук, молекулярна генетикinja. Ронна – образ ученого, що стикається з моральним вибором між наукою і політикою. Її діяльність має великий потенціал, але також викликає етичні запитання. Вона уособлює дилему: чи може знання залишатися нейтральним, коли світ охоплений глобальним конфліктом.

8. Белла Блотто – журналістка. Образ Белли Блотто – це погляд на медіа як на інструмент формування громадської думки. Вона розривається між журналістською етикою та вимогами сенсаційного контенту. Її шлях у романі – це також критика впливу масмедіа на політичні процеси і суспільну довіру.

Таким чином, пообразний аналіз роману свідчить, що автор створює складну мозаїку героїв, де кожен репрезентує певний соціальний прошарок або ідеологічний вектор. Усі ключові образи – багатовимірні, вони відображають моральні дилеми, вплив середовища на особистість і трансформацію людини у високотехнологічному, але розділеному світі. Це підкреслює головну ідею твору: виживання людства залежить не лише від технологій, а й від етичного вибору кожного індивіда.

2.4. Аналіз позасюжетних елементів

Роман Макса Кідрука «Колонія. Нові Темні Віки» вирізняється значною кількістю позасюжетних елементів, які не тільки доповнюють головну сюжетну лінію, а й створюють ефект документалізму, сприяють глибшому зануренню у вигаданий світ. На початку твору подано таблицю персонажів, згрупованих за сферами діяльності (політика, наука, військова справа тощо). Така класифікація полегшує орієнтацію у великій кількості дійових осіб, водночас вказуючи на складну структуру соціального устрою у романі. Також автор застосовує виноски та пояснення термінів, що особливо важливо у зв'язку з використанням специфічної наукової і технічної лексики. Це дозволяє поєднати елементи *hard science fiction* з доступністю для широкого кола читачів. Окремої уваги заслуговують діаграми, таблиці і технічна документація, карти, діаграми, що імітує реальні звіти або уривки з внутрішніх протоколів корпорацій чи урядових організацій. Вони виконують функцію *свідчення*, додаючи тексту глибини і багатоплановості. Також присутні документальні вставки – карти колоній (Додаток Б), уривки з промов, репортажів, листів або звернень, які моделюють інформаційне поле майбутнього. Ці фрагменти демонструють багатоголосся наративу, розкривають різні точки зору на ключові події і формують критичне ставлення до медіа.

У романі присутня Хронометрія заселення Марсу. У кінці роману представлені Марсіанський календар і система обліку часу – унікальний календар з поділом на 12 місяців, які названі за зодіакальними сузір'ями, через які проходить Марс, тривалість днів, місяців і пір року базується на реальних астрономічних характеристиках орбіти Марса, також використано поняття «марсіанського стандартного часу» (MST) як аналога UTC. У роману інтегровано марсіанську секунду (довша за земну на 2,75%) за ідеєю Роберта Зубріна. Відлік часу з моменту першої експедиції (2057 рік) та система запису дат на Марсі (наприклад: «Телець 47, 32»).

Роман має високий рівень астрономічної точності за рахунок: поділу пір року відповідно до реального ексцентриситету марсіанської орбіти, який зумовлює різну тривалість сезонів; врахування положення Марса відносно Сонця (в афелії чи перигелії) та відповідні кліматичні наслідки; згадок про реальні астрономічні події (весняне рівнодення, літнє/зимове сонцестояння тощо).

Щодо науково-технічна достовірність, то вона досягнута за рахунок введення концепції марсіанської колонізації через будівництво куполів (наприклад, «Централдом»),

польові станції, перші поселення; представлення деталей навігації, географічної прив'язки часу до меридіанів (перенесення нульового меридіану); присутності посилення на реальних науковців та фантастів (Роберт Зубрін, Кім Стенлі Робінсон), що надає тексту міжтекстуальності.

У той же час роман містить і псевдонаукову документацію. Так, у текст інтегровані таблиці (наприклад, календар місяців і днів), графіки, інструкції до онлайн-конвертерів – це додає жанрової глибини. Використання глосарію або пояснень щодо термінів і понять, що не є загальновідомими, розширює світ твору.

Вигаданий відлік від першого марсіанського року – 2057 рік як початок нової епохи (аналог «нашої ери»). А паралельне співіснування григоріанського та марсіанського календарів створює ефект історичної достовірності.

Таким чином, позасюжетні елементи у романі «Хронометрія» відіграють роль світобудівного каркасу, який формує переконливу науково-фантастичну реальність. Вони не лише розширюють уявлення про описаний світ, але й підкреслюють його структурованість, логічність і відповідність законам фізики й астрономії.

2.5. Аналіз мови твору

Словесно-образний аналіз дозволяє вийти на авторську концепцію через словесну тканину твору, насамперед – через ключові та домінуючі текстові одиниці.

Г. Ржекецька, досліджуючи творчість М. Кідрука, зазначає, що автор майстерно трансформує елементи різних жанрів, що ускладнює чітке визначення жанрової приналежності його творів, і в той же час авторський стиль залишається недостатньо дослідженим, хоча вирізняється унікальними особливостями. У творчості М. Кідрука зустрічаються варваризми, екзотизми, вульгаризми та спеціалізовані терміни. У текстах майже немає традиційних описів, натомість присутні символічні образи, зноски та додатки [12].

Мова роману Макса Кідрука «Колонія. Нові темні віки» поєднує елементи науково-фантастичного стилю, соціальної драми та психологічного трилера. Особливості мовлення героїв, вибір лексики та синтаксична побудова діалогів відображають напругу, конфліктність і моральну неоднозначність подій у романі. Однією з характерних рис є динамічність та емоційна насиченість мови, присутність нецензурної лексики, що виражається через використання коротких реплік, вигуків, а також інтонаційних зсувів, які автор відображає через пунктуацію: тире, багатокрапки, питання та вигуки. Наприклад, емоційне напруження в сцені конфліктів передається через фрази:

«– Не забувай, із ким ти розмовляєш.

– З офісним щуром, чия дупа спалахне, мов сірник варто натякнути Йоргові Флоріану, о ти покриваєш усі ці роки.

– Стули пельку! – Фінн покрутив навсідіч головою, переконуючись, що поблизу нікого немає» [11, с. 523]

«– Якого хріна, Фінне?! – нарешті процідив крізь зуби Йорг» [11, с. 771]

«– Ай, заткнися, – Зоя не розуміла, чи Ар'я жартує, чи хвалить щиро, і відмахнулася» [11, с. 123]

«– У мене тут два десятки чоловіків і жінок, які ладні роздерти тих малих уї...анів живцем. Я сам хочу притягти їх назад до «Централдому» й утопити в тому бл...дському фонтані. І якщо ти думаєш, що голова твоєї Ради зможе...» [11, с. 164]

Ці репліки демонструють високий рівень емоційного напруження, використання розмовних та навіть нецензурно забарвлених висловів, що створює ефект живого, реалістичного мовлення.

Також у творі широко застосовується термінологія та жаргон, притаманний військовому або технократичному середовищу, що створює ефект достовірності у зображенні майбутнього, високотехнологічного світу: «...штурмові гвинтівки М4», «...бронежилет», «...дронний вогонь», «гранатомет «Багзі»», «система дронного вогню – «Шквал»». Ці терміни вводять читача в реальність, де технології тісно переплетені з соціальними та політичними конфліктами. Їх вживання є свідомим стилістичним прийомом для підсилення теми мілітаризації суспільства, контролю та боротьби за владу.

Ще однією мовною особливістю є поєднання формальної мови доповідей із грубою, нецензурною лексикою, що демонструє контраст між офіційним тоном і внутрішнім станом героїв. Наприклад:

«Твої асемблерні камери незабаром можна буде перейменувати на найдорожчі на світі машини з перетворення аплизій на повітря...» [11, с. 639]

Таке поєднання різних мовних реєстрів підкреслює складність ситуації, в якій перебувають герої, та їхнє балансування між офіційними обов'язками і моральною дилемою.

Крім того, мова героїв розкриває психологічну характеристику персонажів. Фінн говорить твердо, прямо, місцями агресивно, що відповідає його ролі як представника силового блоку. Його мовлення стримане, але поступово наповнюється емоціями, особливо в моменти, коли він втрачає контроль. Натомість Йорг – емоційний, нестриманий у вираженні гніву, але й здатний до рефлексії.

« – Фінн стулив рота. Почекав, чи Йорг не озветься, але той свердлував його налитими кров'ю очима й мовчав. Хапнувши ротом повітря, Фінн продовжив:

– Мервін Роорд, Бессель і Майклз замкнулися в апартаментах Мервіна. Палмер, Рокерон, Боннельс й О'Галлоран залишаються на площі. Доног'ю добирається до них із Мідлдона. Він неозброєний, тож формально ми не маємо права його затримувати, проте в нього є батьки на Марсі, й мені здається, ми можемо.

– Якого хріна, Фінне? – нарешті процідив крізь зуби Йорг.

Бауер затнувся, а тоді правив своє тим самим безпристрасним тоном:

– Вони звідкись узяли зброю, проте ледве знають, як із нею обходитися. На площі в «Централдомі» зараз пів сотні осіб, тільки четверо озброєні. Ми повинні вдарити негайно, поки вони роз'єднані та неготові.

– Що на тобі? – Йорг показав на нього пальцем.

– Це? – Фінн опустив погляд на сталеву пластину на грудях.

– Бронежилет.

– Не клей дурня! Звідки в тебе зброя?! Фінн повільно вдихнув і видихнув.

– Флоріане, тобі ж відомо звідки: із Землі.

– Тобто весь цей час... – Йорг мало не душився гнівом.

– Щоразу, коли ти заводив мову про те, щоб озброїти Спеціальну службу, зброя вже була у тебе?» [11].

Стиль мовлення Ронна Галеано-Кроудер різкий, впевнений, аргументований, часто забарвлений сарказмом і прямолінійністю. Вона майже не використовує зайвих емоційних викрутасів, а її фрази завжди мають конкретну мету, емоційність проявляється через прямі й потужні висловлювання, що підкреслюють напруженість ситуації.

«Чорт забирай, ми несемося в стіну, і я не можу повірити, що повинна це пояснювати!» [11, с. 637].

Натомість манера спілкування Кентона імпульсивна, дещо нервова. Він часто висловлюється фразами з глузуванням, а в ситуаціях конфлікту його слова можуть бути гострими та оборонними.

«Я ні на що не претендую. Можеш викреслити моє ім'я з переліку учасників, можеш не згадувати мене в статтях, можеш заслати на орбіту й нікому не показувати.» [11, с. 673] – тут відчувається емоційне напруження, внутрішня боротьба між бажанням продовжити проєкт і страхом перед провалом.

Зоя як блогерка, вона використовує енергійний, неформальний стиль, часто з підкреслено модними фразами та гумором. Її слова можуть бути гострими, але вони завжди націлені на привернення уваги. Вона відчуває важливість великої аудиторії і говорить про це гранично коротко і впевнено, наче продуманий маркетинговий слоган.

Таким чином, мова у творі виконує не лише інформативну, а й характерологічну та експресивну функції.

Загалом, мовний стиль Макса Кідрука у «Колонії» — це поєднання документальної точності, глибокого психологізму й емоційної напруги, що створює жорстку, але правдиву атмосферу постапокаліптичного суспільства. Через мовлення героїв читач отримує не лише факти, а й емоційні імпульси, які формують у нього цілісне сприйняття роману.

РОЗДІЛ 3

ПРОБЛЕМНО-ТЕМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ

3.1. Загальнолюдська проблематики твору

Роман «Колонія» Макса Кідрука – це більше, ніж наукова фантастика. Він поєднує у собі футурологічний аналіз, соціально-політичну критику та екзистенційні роздуми про майбутнє людства.

Ключовою проблемою, які акцентована у романі – це проблема цивілізаційного занепаду. М. Кідрук пропонує концепцію «Темних віків» XXII століття, коли людство опиняється перед низкою викликів:

1. Кліматичні катастрофи (теплові хвилі, метангідратний вибух):

«Кроудера запросили взяти участь у нараді робочого комітету Ради національної безпеки, скликаний через безпрецедентні теплові хвилі в Аризоні, але обговорення так і не почалося. За хвилину до наради із Центру управління розвідкою вибіг службовець, який обробляв потоки повідомлень до СИТКІМу, нахилився до президентки та щось зашепотів. Доусон жестом прикликала до себе Ельма Громера, після чого взялася роздавати накази черговим офіцерам. За лічені хвилини до СИТКІМу прибули міністр оборони, директор ЦРУ, голова Об'єднаного комітету начальників штабів і директорка Національної розвідки. На відеозв'язок вийшли генпрокурорка, директорка НАСА, представниця США в ООН і купа радників та радниць із нацбезпеки» [11, с. 193].

«Прокручуючи між пальцями алюмінієву бляшанку, Кроудер пригадав усе про великі лімнологічні катастрофи минулого: озеро Ніос у Камеруні наприкінці XX століття – тоді загинуло чи не дві тисячі осіб; озеро Ківу, Руанда, у першій половині 2040-х; озеро Масю на острові Хоккайдо в Японії – це ближче до кінця 2090-х. Чотири чи п'ять років тому він читав про викид газу на півночі Чорного моря, та оскільки виверження пройшло далеко від узбережжя, дані були неточними.

– Але це не одне й те саме, – Кроудер похитав головою. – Лімнологічне виверження – не те саме, що метангідратний вибух» [11, с. 91-92].

2. Медичні загрози (пандемії, антибіотикорезистентність):

«Конвертоплан накренився, завертаючи на південь. Кроудер озирнувся на танзанійця.

– Хто були ті люди, що загинули в Катве?

– Місцеві, – пояснив Нангобі.

– Пересиділи пандемію в горах. Кажуть, непогано тут улаштувалися.

– Хто каже?

– Інші люди.

– Це не могли бути парамілітарні загони з басейну Конго?

– А чого ви боїтеся? – майор усміхнувся. – Що місцеві, що бойовики – однаково мертві» [11, с. 97].

«– Я пишу книгу, – правила далі Рівера. – Про те, як пандемія вплинула на світ. І про те, що людство вступає в епоху неперервних світових епідемій, коли.

– Ми не вступаємо в епоху епідемій, – обірвала її Ронна. – Епідемії були завжди. Ми вступаємо в епоху невиліковних інфекцій, а це означає, що світ скотився до точки, у якій накопичені за чотири сотні років знання про хвороби стають непотрібними. Вони більше не допомагають рятувати людей». [11, с. 164-165].

«Нера озирнулася. Ведучий розповідав, як бактеріофаг, що став основою фагвіріонної вакцини, проникає в клостридію та вивільняє всередині неї спеціальний білковий комплекс, призначений для знищення генів, відповідальних за резистентність до антибіотика «Цефтазону».

– Так.

– Вона реально помагає? Нера похитала головою: і так, і ні.

– Робить клостридію чутливою до конкретного антибіотика, тож у разі виникнення важкої форми хвороби дає шанс подолати й запалення легень, і коліт» [11, с. 451].

3. Політична криза (корупція, популізм, безвідповідальність держав):

«– Ти ж бачив фотографії Рівериної голови. Навряд чи після такого COPUOS дуже церемонитиметься з корумпованим радником, причетним до постачання теломіду на Землю» [11, с. 620].

«– Ти ж бачив фотографії Рівериної голови. Навряд чи після такого COPUOS дуже церемонитиметься з корумпованим радником, причетним до постачання теломіду на Землю» [11, с. 612].

4. Занепад цивілізацій та війни:

«Кроудер стояв перед інтерактивним екраном на всю північну стіну й доповідав уже чверть години. Він пояснив, що таке метангідрати й чим загрожує їхнє раптове вивільнення, потім переповів усе, що виявив під час поїздки до Сибіру та Гренландії. Якоїсь миті він не стримався й порівняв нинішню ситуацію із занепадом цивілізації острова Пасхи: острів'яни бездумно вирубували ліси, аж поки не впало долу останнє дерево й колись родючий острів поринув у стан сюрреалістичної руйнації – нічим не стримувані вітри здули в океан верхній пласт ґрунту, птахи полетіли геть, рибальські човни згнили, а нових не було з чого виготовити. Почався голод, а за ним тотальна війна всіх проти всіх, яка знецінила спершу політику, тоді культуру, а зрештою людське життя. Кроудер любляв такі аналогії: острів Пасхи, індіанці мая, культура Анасазі – усі вони будували розвинені суспільства, а потім, коли ресурси вичерпувалися, закінчували міжусобними війнами» [11, с. 413-414].

Ці проблеми вже існують у сучасному світі, але в майбутньому вони набудуть катастрофічного масштабу: «Теплові хвилі, антибіотикорезистентні бактерії, метангідратний вибух – всі ці речі відбуваються вже зараз."

Автор доводить, що технологічний прогрес не змінює людську природу. Незважаючи на наукові досягнення та освоєння Марса, людство продовжує відтворювати соціальну несправедливість та боротьбу за владу.

«Одне з найважливіших правил, яке втокмачував йому Барбо, було: не довіряй чуттям, космос знає тисячі способів, як тебе обдурити" [11, с. 392].

5. Соціальна нерівність та колоніальна політика

Марсіанські колонії перетворилися на залежне суспільство, а їхнє населення – на другосортних мешканців, що не можуть конкурувати із землянами. Колоністи прагнуть змін, але ці зміни загрожують стабільності Марсу.

«Не варто забувати, що найлютіші бурі завжди починаються з легкого вітерця» [11, с. 540].

6. Політичний популізм та його наслідки

Автор підкреслює безвідповідальність політичних рішень, що можуть зруйнувати людство. Світ ХХІІ століття – це світ, де політичні ігри та маніпуляції стали важливішими за виживання.

«Якщо росіяни кажуть, що почалася пилова буря, і то говорять про це напрочуд упевнено, ви однаково визирніть у вікно, Флоріане. Просто щоб переконатися» [11, с. 354].

Кідрук відомий своєю увагою до деталей та науковою достовірністю. Його пояснення складних процесів зрозумілі та логічні, що підсилює ефект занурення у світ майбутнього:

«Слова іноді творять дива, юначе. Бувають гучні та порожні, а бувають такі, що спалюють позаду мости, і після того, як вони пролунали, ігнорувати їх неможливо» [11, с. 831].

«Те, що ти робиш у темряві, зрештою приведе тебе до світла» [11, с. 411].

Отже, «Колонія» – це не просто розповідь про майбутнє, а застереження, яке змушує задуматися про сучасні проблеми. Кідрук майстерно балансує між фантастикою та реальністю, показуючи, що людство може йти шляхом розвитку, але ніколи не втече від своєї природи.

3.2. Актуальні проблеми сучасного українського суспільства у творі

Макс Кідрук у романі «Колонія. Нові темні віки» звертається до ключових викликів не лише глобального масштабу, а й проблем, що безпосередньо резонують із реаліями сучасної України. Хоча дія твору відбувається у XXII столітті, через художню умовність і футуристичну форму автор вміло інтерпретує болючі теми нашого часу, зокрема соціальну несправедливість, неефективність державного управління, популізм, екологічні та медичні загрози.

1. Неефективність державних інституцій і політична безвідповідальність. ідрук створює антиутопічну модель майбутнього, у якій політичні структури деградували, втративши спроможність адекватно реагувати на кризи. У романі простежується яскравий натяк на сучасну українську дійсність, де часто спостерігається хаотичне управління, розрив між народом і елітами, зловживання владою, нездатність до довгострокового планування. У творі це реалізовано через образи корумпованих радників, маніпулятивних політиків та байдужих функціонерів, які приймають рішення не на основі знань чи відповідальності, а під впливом страху, тиску або особистої вигоди.

«Горан Загарія був кимось на кшталт старійшини в українській Діаспорі. Ніхто його не обирав, але він був одним із перших українців на Марсі, він заснував крихітне господарство, яке зрештою перетворилося на агрохолдинг «Томуто», й саме він допомагав освоїтися новоприбулим. Завдяки цьому Загарія зрештою досяг такого впливу, що його влада стала майже необмеженою, а слово набуло ваги закону» [11, с. 118].

«Ішлося про гексафторид сірки SF₆ – так званий елегаз [159] , у п'ять разів важчу за повітря сполуку, потрібну для охолодження високовольтного устаткування. Гексафторид – безбарвний газ без запаху, витік якого не просто помітити, і Б'єрлінг маніпулював торішнім інцидентом на міланській сонячній електростанції, коли через тріщини в кожухах гігантських трансформаторів у атмосферу витекла тисяча тонн SF₆ , що еквівалентно місячному викидові CO₂ всіх європейських автомобілів на початку XXI століття» [11, с. 755].

«Джилл ненадовго викинула Мервіна з голови, коли їхній «Роамер» обігнув південний виступ Альберрокського хребта й очам відкрився Мірафлорес. Елітне поселення розташовалося на схилах V-подібного каньйону Лімінгверн, що вклинювався у плато, яке на кілометр здіймалося над довколишньою рівниною. Десятки маєтків

найзаможніших колоніальних родин вишикувалися рядами один над одним і були геть не схожими на типові марсіанські помешкання. Передусім упадала в очі їхня неоднаковість: усі будівлі різнилися — ніякої уніфікації та серійності, кожна споруджена за власним проектом. Архітектори, що їх проєктували, вочевидь, надихалися каліфорнійським модерном середини ХХІ сторіччя: довжелезні бетонні карнизи сусідили з похилими покрівлями зі скла, плавні вигини стін контрастували з гострими виступами, що перетиналися під найрізноманітнішими кутами. Куди б не глянула, Джилл бачила більше скла, ніж бетону» [11, с. 504].

2. Популізм як загроза для державності. Окрема увага приділена популізму, що стає однією з рушійних сил катастроф. У творі Кідрука популістські гасла і рішення призводять до втрати контролю над ситуацією — як в Україні, так і на глобальному рівні. Це перегукується з українськими реаліями, де політичні обіцянки часто суперечать об'єктивним потребам держави. Популістичні практики, за автором, ведуть до знецінення наукового підходу, а також до відмови від раціонального стратегічного планування.

«Донна Доусон програла популістові, що сидів навпроти. Тепер усе змінилося. Раніше Кроудер міг піти, сподіваючись, що Лінч продовжуватиме робити свою справу. Повільно, та все ж робитиме. Тепер же він не сумнівався, що на Капітолійському пагорбі не залишилося нікого, хто знав би хоч соту частину того, що знає він. Хто розуміє, що в разі метангідратного виверження у Північному океані людській цивілізації загрожує колапс» [11, с. 775].

«— Пане президенте, — Кроудер кахикнув. — Мені потрібні гарантії.

— Створимо спеціальну програму, куди я скерую кошти з резервного військового фонду. Зможете забудувати своїми станціями всю Північну Америку. Цього вам достатньо? Чергова популістська обіцянка. Та ще до того, як Б'єрлінг закінчив, Кроудер збагнув, що погодиться. Напевно, він від початку, приставши на пропозицію Громера, обрав неправильний шлях, але тепер відступати не мав куди. Як там казав Громер? Мусить бути хтось дорослий за штурвалом. Кроудер виждав кілька секунд, удаючи, ніби обмізковує почуте, а тоді кивнув» [11, с. 277-278].

3. Соціальна нерівність і брак рівного доступу до ресурсів. Колонії на Марсі у творі символізують соціальні периферії — ті частини суспільства, які відкинуті центром і змушені виживати самотужки.

«Семирічна Міранда Бугадді прославилася після одного із Зоїних влогів, у якому з непригаманною її віковій серйозністю розповіла про життя дітей у Колоніях. Її батько, Амір, уродженець Йорданії, працював ремонтником на заводі Daimler AG у Нойнштадті й утратив роботу, коли його майстерню автоматизували. Матір, Чафіка, була технологічною скауткою, що спеціалізувалася на прогнозуванні розвитку технологій у Planetary Solutions. Рік тому вона потрапила в аварію на східних відрогах хребтів Ксанте: у ровері сталася вибухова розгерметизація. Чафіку врятували, проте її мозок зазнав незворотних ушкоджень – і йорданка втратила здатність концентруватися. Керівник підрозділу чекав пів року, сподіваючись, що Чафіка відновиться, але зрештою звільнив її. Позавчора Рада Дев'ятнадцятьох скасувала дозволи на проживання для подружжя.

– Паришво, – проказав Еландон.

– Паришво було тиждень тому, тепер це катастрофа.

– Г'юго та Бугадді мешкали в суміжних житлових модулях на півночі Ньюборна.

– Мала не витримає розлуки. Ти не знаєш її, а я бачу її щодня. У неї сльози на очах, варто розтоптати таргана на кухні, а тут...» [11, с. 495-496].

Така модель прямо перегукується із сучасною Україною, де соціальна і регіональна нерівність залишається актуальною проблемою.

4. Питання інформаційної безпеки та недовіра до офіційних джерел. Одна з ключових ідей роману – криза довіри. Герої часто не покладаються на інформацію, яка надходить від урядів або офіційних структур, і змушені самотійно шукати правду.

«– Що скажеш? — запитав Фелікс.

Нера підвела голову від тарілки. Здоровань кивнув на екран на стіні. Йшли «Міжнародні новини на 5-му». Дикторка з накачаними гіалуроновою кислотою губами розповідала про SDI-агент і про те, що вчені досі не розуміють, що воно таке.

– Чому питаєш?

– Тому що ти маєш у цьому шарити.

– Якби він був такий заразний, уже б дістався сюди.

Натомість епідемія «раптово»... – вона зобразила пальцями лапки, – припинилася.

– Думаєш, фейк?» [11, с. 581].

«У жовтні 2049-го спецслужби Росії зімітували низку терактів у Москві й Белгороді, за якими нібито стояли башкортостанські екстремісти, і заходилися закручувати гайки: позасудові арешти, тиск на неупереджених журналістів, забивання шовіністичною пропагандою всіх можливих каналів розповсюдження інформації. Росіяни вкотре добровільно відмовилися від свободи в обмін на ілюзію безпеки, і Росія знову стала авторитарною» [11, с. 363].

Це напряду перегукується з українським інформаційним простором, де фейки, маніпуляції та пропаганда створюють хаос, а медіаграмотність стає чи не єдиною зброєю пересічного громадянина. пилова буря, і то говорять про це напрочуд упевнено, ви однаково визирніть у вікно".

5. Психологічне вигорання, тривога і колективна втома від кризи. Не менш важливою проблемою, яка озвучується в романі, є внутрішній стан людини. У світі постійних потрясінь герої роману виснажені, недовірливі, схильні до ізоляції. Це рефлексія на стан українського суспільства після тривалих криз – війни, пандемії, соціальних потрясінь. Через образи Кроудера, Рівери та інших персонажів Кідрук говорить про втрату опори, віри в майбутнє, потребу переосмислити людські цінності.

«Ронна заспішила до брата. Кроудер опустився на диван у чекальні збоку від галереї. Ронна сіла поруч і провела рукою по його спині. Брат не зреагував. Навіть не подивився в її бік. В очах застигли зневіра та спустошення. — Мені прикро, — промовила вона. — Я вилетіла, щойно дізналася. Кроудер не озвався [11, с. 444].

Отже, роман «Колонія» — це потужна художня інтерпретація соціальних, політичних та моральних викликів, які стоять перед Україною вже сьогодні. М. Кідрук створює дзеркало, в якому кожен читач може побачити не лише віддалене майбутнє, а й наболілі реалії сучасного життя. Через фантастику він повертає нас до реальності — із застереженням, що без зміни підходів, свідомості й відповідальності навіть найрозвинутіша цивілізація приречена повторити свої помилки.

ВИСНОВКИ

У романі «Колонія», що відкриває цикл «Нові Темні Віки», Макс Кідрук змальовує світ XXII століття, де людство стикається з масштабними кризами. Після руйнівної пандемії клодис, яка стала найсерйознішою за останні п'ятдесят років, Земля ще не встигла оговтатися, коли з'являється новий загадковий патоген. Він вражає лише вагітних жінок, що викликає занепокоєння серед наукової спільноти. Група імунологів намагається встановити його природу та визначити, чи пов'язаний він із нейтринними спалахами, зафіксованими навколо планети. На Марсі тим часом чисельність колоністів перевищує сто тисяч осіб, причому третина з них народилася вже за межами Землі. Однак їхні можливості обмежені – вони поступаються суперспеціалістам із Землі та змушені працювати на низькокваліфікованих фізичних роботах. Молоде покоління марсіан прагне змін, не усвідомлюючи, що їхні революційні прагнення можуть поставити під загрозу саме існування колоній. Роман досліджує ключові питання виживання цивілізації, соціальної нерівності та незмінної людської природи, наголошуючи, що ані подовження життя, ані освоєння інших планет не є гарантією порятунку людства.

Роман «Нові Темні Віки. Колонія» має складну систему образів, що охоплює персонажів різного соціального, професійного та національного походження. Завдяки цьому автор формує багатовимірний світ, де кожен образ сприяє глибшому осмисленню наративу й розкриває ключові ідеї твору: виживання, владу, науку, ідентичність. Персонажі згруповані за сферами діяльності (військові, науковці, політики тощо), що дозволяє простежити конфлікти між структурами впливу й владними групами. Образи не лише індивідуалізовані, а й мають символічне навантаження, репрезентуючи суспільні ідеї, національні інтереси або науковий прогрес. Рада Дев'ятнадцятих символізує нову модель управління в умовах колонізації космосу – міждисциплінарну, технократичну й транснаціональну. Її члени уособлюють баланс науки, інфраструктури, виробництва та безпеки, втілюючи ідею глобального партнерства й стратегічного планування. Українські персонажі в романі представлені як активні учасники економічного, наукового й безпекового життя колонії. Їхня присутність у керівних структурах підкреслює роль національних громад у формуванні нового світу на Марсі й виявляє авторське бачення сильної, дієвої української нації в майбутньому.

У романі представлено складну багаторівневу структуру світу, в якій співіснують Земля, Марс і міжпланетні політичні та економічні зв'язки. Особливу увагу автор приділяє моделюванню марсіанської колонії як самодостатньої політичної одиниці з власними органами влади, зокрема Радою Дев'ятнадцятих, що забезпечує системне

управління. Такий підхід дозволяє показати наслідки перенесення людських моделей влади, економіки та культури в новий простір – поза межами Землі.

Позасюжетні елементи у романі Макса Кідрука «Колонія. Нові Темні Віки» виконують надзвичайно важливу функцію у побудові художнього світу твору. Вони не тільки доповнюють фабульно-сюжетний рівень, але й формують глибокий шар наукової, документальної та концептуальної достовірності. Застосування технічної документації, календарів, діаграм, марсіанської хронології та глосаріїв створює враження цілісної, продуманої реальності. Автор вдало поєднує художню вигадку з елементами псевдодокументальності, що надає тексту жанрової складності та сприяє глибшому залученню читача. У результаті, позасюжетні елементи стають не просто фоном, а важливим інструментом моделювання альтернативної реальності та конструювання світу майбутнього.

Мова роману «Колонія. Нові Темні Віки» вирізняється багатшаровістю, стилістичною варіативністю та високою емоційною напруженістю. Макс Кідрук поєднує термінологічну точність з експресивністю, вводячи у текст спеціалізовану лексику, вульгаризми, вигуки та діалектизми, що відображають внутрішній стан персонажів та напругу сюжетних ситуацій. Відмова від класичних описів на користь динамічних діалогів та символічних образів свідчить про прагнення автора створити ефект безпосередньої присутності читача у подіях. Також характерною є гнучкість синтаксису, що дозволяє передати ритм і психологічну глибину реплік. Усе це формує унікальний авторський стиль, що поєднує риси науково-фантастичної прози, соціального роману і трилера.

У романі «Колонія» Макса Кідрука осмислено широкий спектр загальнолюдських проблем, які загрожують майбутньому цивілізації. Через футуристичну оптику автор порушує теми кліматичних катастроф, пандемій, політичного популізму, соціальної нерівності та морального занепаду людства, він не лише змальовує наслідки глобальних викликів, а й гостро критикує інертність і безвідповідальність державних інституцій, попереджаючи про небезпеку втрати гуманістичних цінностей у світі високих технологій.

Макс Кідрук майстерно трансформує футуристичну художню реальність у дзеркало актуальних проблем сучасної України, зокрема соціальної несправедливості, популізму, політичної безвідповідальності та кризи довіри до владних інституцій. Хоча події розгортаються у XXII столітті, автор створює умовну модель, що відображає характерні риси українського суспільства сьогодення: слабкість державного управління, соціальну поляризацію, небезпеку популістичних рішень та інформаційні маніпуляції. Таке художнє переосмислення реальних викликів не лише загострює увагу читача до глибинних проблем сучасності, а й слугує застереженням щодо можливих наслідків

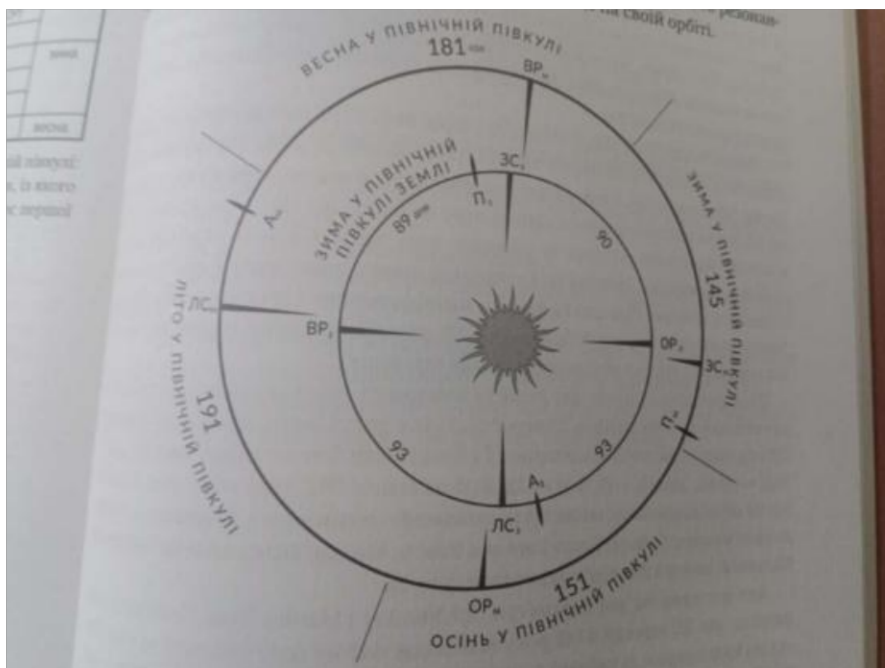
ігнорування стратегічного мислення, справедливості та наукового підходу в управлінні. Роман Кідрука виявляється не просто антиутопією, а критичним соціальним коментарем, у якому відчутно пульсує тривога за майбутнє України та світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%B5%D1%81%D1%82%D1%81%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D1%80>
2. Письменник Макс Кідрук і його дружина заснували видавництво "Бородатий Тамарин"
<http://bukvoid.com.ua/events/pesentation/2022/11/15/113910.html>
3. Калинюшко О. Жанрові модифікації травелогу в романі Ольги Токарчук «Бігуни». Молодий вчений. 2014. № 6(2). С. 88–92.
4. Ковальова Т. Репрезентативність жанрових ознак путівника і тревел медіатексту. Образ. 2018. Вип. 3 (29). С. 36–44.
5. Кропивко І. Постмодерністська література мандрів: персонаж, трансгресія, жанр. Науковий вісник Ужгородського університету. 2018. Вип. 1 (39). С. 99–104.
6. Мясников В. Технотриллер – здесь и сейчас. Знамя. 2001. № 10. С. 175– 185.
7. Кідрук М. В чому різниця між технотрилером і науковою фантастикою. YouTube : веб-сайт.
8. Костецька Л. Жанр трилера в творчості М. Кідрука. Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія: Філологічні науки. 2015. № 2. С. 133–137.
9. Кідрук М. Бот : роман. Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2012. 480 с.
10. Кідрук М. «Доки світло не згасне назавжди» (презентація). YouTube : веб-сайт. URL: https://www.youtube.com/watch?v=PSsI7n3iO_0 (дата звернення: 04.02.2022).
11. Макс Кідрук. Книга «Нові Темні Віки. Колонія. Книга 1». Наш формат. 2024. URL: https://nashformat.ua/products/novi-temni-viky.-koloniya.-knyga-1-929100?srsId=AfmBOopTmwSIAVLGYRB8-tns_F5LStTzVBOH_vunmTKUvYy1lTxEEqIX
12. Ржекецька Г. Жанрова та стилістична специфіка творчості Макса Кідрука. Studia Ukrainica Posnaniensia. 2023. №11(1). С. 109–119. URL: <https://doi.org/10.14746/sup.2023.11.1.08>

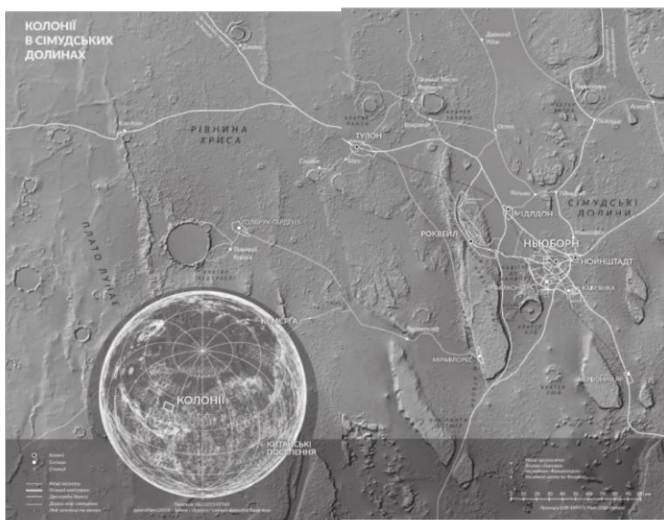
ДОДАТКИ

Додаток А

Додаток Б

Карти Колоній в Сімудських долинах роману

KÖVETKEZTETÉSEK

A „Kolónia. Új sötét korszak” című regényében, Max Kidruk egy huszonkettedik századi világot mutat be, ahol az emberiség hatalmas válsággal néz szembe. Egy pusztító clodis-járványt követően, amely az elmúlt ötven év legsúlyosabb járványa volt, a Föld még alig heverte ki, amikor egy új, titokzatos kórokozó jelenik meg. Ez csak a terhes nőket érinti, ami aggodalmat kelt a tudományos közösségben. Immunológusok egy csoportja megpróbálja megállapítani a természetét, és meghatározni, hogy van-e köze a bolygó körül észlelt neutrínókitörésekhez. Eközben a Marson a telepések száma meghaladja a százezer főt, és egyharmaduk a Földön kívül született. Lehetőségeik azonban korlátozottak - alulmaradnak a földi szuperspecialistákkal szemben, és alacsonyan képzett fizikai munkára kényszerülnek. A marsiak fiatalabb generációja változást akar, nem is sejtve, hogy forradalmi törekvéseik a kolóniák létét is veszélyeztethetik. A regény a civilizáció túlélésének, a társadalmi egyenlőtlenségeknek és az emberiség változatlanságának kulcskérdéseit járja körül, hangsúlyozva, hogy sem az élet meghosszabbítása, sem más bolygók felfedezése nem garantálhatja az emberiség megmentését.

A „Kolónia. Új sötét korszak” című regény. A Gyarmat összetett képrendszerrel rendelkezik, amely különböző társadalmi, szakmai és nemzeti háttérű szereplőket foglal magába. Ennek köszönhetően a szerző többdimenziós világot teremt, ahol minden egyes kép hozzájárul az elbeszélés mélyebb megértéséhez, és feltárja a mű kulcsgondolatait: a túlélést, a hatalmat, a tudományt és az identitást. A szereplők tevékenységi körök (katonák, tudósok, politikusok stb.) szerint vannak csoportosítva, ami lehetővé teszi, hogy nyomon kövessük a befolyási struktúrák és hatalmi csoportok közötti konfliktusokat. A képek nem csupán individualizáltak, hanem szimbolikus jelentéssel is bírnak, társadalmi eszméket, nemzeti érdekeket vagy tudományos haladást képviselnek. A Tizenkilencek Tanácsa a kormányzás új modelljét szimbolizálja az űrgyarmatosítás kontextusában - interdiszciplináris, technokrata és transznacionális. Tagjai a tudomány, az infrastruktúra, a termelés és a biztonság egyensúlyát képviselik, megtestesítve a globális partnerség és a stratégiai tervezés eszméjét. A regény ukrán szereplői a kolónia gazdasági, tudományos és biztonsági életének aktív résztvevőiként jelennek meg. Jelenlétük az irányító struktúrákban hangsúlyozza a nemzeti közösségek szerepét a marsi új világ kialakításában, és feltárja a szerző elképzelését egy erős, hatékony ukrán nemzetről a jövőben.

A regény a világ összetett, többszintű szerkezetét mutatja be, amelyben a Föld, a Mars és a bolygóközi politikai és gazdasági kapcsolatok egymás mellett léteznek. A szerző különös figyelmet fordít a marsi kolónia mint önálló politikai egység modellezésére, amely saját hatóságokkal rendelkezik, beleértve a Tizenkilencek Tanácsát, amely a rendszerszintű kormányzást biztosítja. Ez a megközelítés lehetővé teszi, hogy bemutassuk, milyen

következményekkel jár, ha az emberi hatalmi, gazdasági és kulturális modelleket egy új térbe - a Földön túlra - helyezzük át.

Max Kidruk „Kolónia. Új sötét korszak” című regényének cselekményen kívüli elemei. Az új sötét középkor rendkívül fontos funkciót tölt be a regény művészi világának felépítésében. Nemcsak a cselekmény szintjét egészítik ki, hanem a tudományos, dokumentarista és konceptuális hitelesség mélyrétegét is képezik. A technikai dokumentációk, naptárak, diagramok, marsi kronológia és szószedetek használata egy összefüggő, átgondolt valóság benyomását kelti. A szerző sikeresen ötvözi a fikciót az ál-dokumentarista elemekkel, ami műfajilag összetettebbé teszi a szöveget, és elősegíti az olvasó mélyebb elköteleződését. Ennek eredményeképpen a nem-történeti elemek nem csupán háttérre válnak, hanem fontos eszközzé az alternatív valóság modellezésében és a jövő világának megkonstruálásában.

A „Kolónia. Új sötét korszak” című regény nyelve. Az új sötét középkor" című kötetet többretegű, stilárisan változatos és magas érzelmi intenzitás jellemzi. Max Kidruk a terminológiai pontosságot a kifejezőerővel ötvözi, szakszókincset, vulgarizmusokat, közbeszólásokat és dialektusokat vezet be a szövegbe, hogy tükrözze a szereplők belső állapotát és a cselekményhelyzetek feszültségét. A klasszikus leírások elutasítása a dinamikus párbeszéd és szimbolikus képek javára a szerző azon törekvését mutatja, hogy az olvasó közvetlen jelenlétének hatását keltse az eseményekben. Ugyancsak jellemző a szintaxis rugalmassága, amely lehetővé teszi a sorok ritmusának és pszichológiai mélységének közvetítését. Mindez egy egyedi szerzői stílust alkot, amely ötvözi a sci-fi próza, a társadalmi regény és a thriller jellemzőit.

Max Kidruk „Kolónia. Új sötét korszak” című regénye a civilizáció jövőjét fenyegető egyetemes problémák széles skálájára reflektál. A szerző futurisztikus szemüvegen keresztül érinti a klímakatasztrófákat, a világjárványokat, a politikai populizmust, a társadalmi egyenlőtlenségeket és az emberiség erkölcsi hanyatlását, nemcsak a globális kihívások következményeit ábrázolva, hanem élesen bírálja az állami intézmények tehetetlenségét és felelőtlenségét is, figyelmeztetve a humanista értékek elvesztésének veszélyére a csúcstechnológia világában.

Max Kidruk ügyesen alakítja át a futurisztikus művészi valóságot a mai Ukrajna aktuális problémáinak tükrévé, beleértve a társadalmi igazságtalanságot, a populizmust, a politikai felelőtlenséget és a kormányzati intézményekbe vetett bizalom válságát. Bár az események a huszonegyedik században játszódnak, a szerző olyan hagyományos modellt hoz létre, amely tükrözi a mai ukrán társadalom jellemző vonásait: a közigazgatás gyengeségét, a társadalmi polarizálódást, a populista döntések és az információmanipuláció veszélyét. A valós kihívások ilyen művészi újragondolása nemcsak korunk mély problémáira hívja fel az olvasó figyelmét,

hanem figyelmeztetésként is szolgál a stratégiai gondolkodás, az igazságosság és a kormányzás tudományos megközelítésének figyelmen kívül hagyásának lehetséges következményeire. Kidruk regénye nemcsak disztópiának bizonyul, hanem kritikus társadalmi kommentárnak, amelyben Ukrajna és a világ jövőjéért érzett aggodalom lüktet.

Звіт подібності

метадані

Назва організації

Hungarian College of Higher Education Ferenc Rakoczi II Transcarpathian

Заголовок

Юричко Анжеліка

Науковий керівник / Експерт

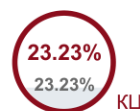
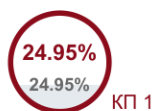
Автор Наталка Лібак

підрозділ

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

9723

Кількість слів

72129

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	Б	3
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	␣	15
Білі знаки	Б	0
Парафрази (SmartMarks)	a	41

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://dspace.kmf.uz.ua/jspui/bitstream/123456789/3008/4/Yurychko_Anzhelika_Sotsialno_psykholohich_na_problematyka_romanu_Maksa_2023.pdf	612 6.29 %
2	https://dspace.kmf.uz.ua/jspui/bitstream/123456789/3008/4/Yurychko_Anzhelika_Sotsialno_psykholohich_na_problematyka_romanu_Maksa_2023.pdf	461 4.74 %
3	https://dspace.kmf.uz.ua/jspui/bitstream/123456789/3008/4/Yurychko_Anzhelika_Sotsialno_psykholohich_na_problematyka_romanu_Maksa_2023.pdf	397 4.08 %

ЗАЯВА-ПІДТВЕРДЖЕННЯ

Я, Юричко Анжеліка Михайлівна, підтверджую, що ця магістерська робота є результатом моєї самостійної праці та власним інтелектуальним продуктом. У роботі я послідовно дотримувалася загальноприйнятих правил посилання на джерела та цитування. Під час підготовки роботи дотримано правил, встановлених Закарпатським угорським інститутом імені Ференца Ракоці II щодо написання магістерської роботи. Також підтверджую, що користувалася сервісом DeepL та Gemini з метою перекладу змісту та висновків з української на угорську мову.

Берегове, 04 червня 2025 року

Підпис здобувача